

PRZENAŁEŻĆ (4) *vb pf*

Pierwsze e *prawdopodobnie jasne* (tak w *prze-*); w *inf, praet i con a jasne, w fut prawdopodobnie pochylone* (tak w *nąjđę itd.*); *inf z tekstów nieoznaczających é; -lázł; w -szedł prawdopodobnie e jasne* (tak w *szedł*). ◊ W *temacie praet -nalaz-, -należ-* *BielKron* (3), *-naszedł* (1) *UstPraw*.

[*inf* *przenaleźć*. ◊ *fut 3 sg* *przenąjdzie*.] ◊ *praet 3 sg m* *przenalázł* (1). ◊ *3 pl m pers* *przenaleźli* (1). ◊ *con* [1 *sg m* *bych* *przenalázł*.] ◊ *3 sg m* *by* *przenaszedł* (1). ◊ *1 pl m pers* *bysmy* *przenaleźli* (1). ◊ [3 *pl m pers* *by* *przenaleźli*.]

Sł stp, Cn brak, Linde także XVII w.

1. *Znaleźć, wynaleźć, odkryć; przen* [co] (1) : *Látá* 1328. Po wykonaniu lath XXVIII [*Otomanus*] *vmárł/ wybran sýn iego Orkánes ná Kroleřtvo Thureckie/ kthory napierwey do Europy droge* *przenalázł woiowác [tj. zaczął walczyć z Europą]*. *BielKron* 239v.

2. *Uzyskać lub odzyskać czyjś przychylność (dla siebie lub kogoś innego), zjednać, przeprosić, ubłagać* (3) :

przenaleźć kogo (3): *á* *przes ten rok ma šzukác łáski nášzey/ á* *gdyby nas nieprzenalázedł á šzkodęby nam álbo poddánym nášzym vczynił iáką/ o thę iednák nie ma być rozumian niefláwny/ áni też tákiego poddáni nášzy winni imowác* *UstPraw* E3v; [*Reconciliari ... Przenalefc, Z iednac* [!] *Cerous F40* 315v [*idem*] *F42, F46*; *Przyszli do niego [hetmana] Pan Podskarbi, Pan Oboźny, [...]* *przyczyniając się za Gołkowskim, aby srogości nad nim za występek nie ukazował, ale miłosierdzie uczynił, a on i stronę przenajdzie i insze karanie jakiegokolwiek podejmie. PiotrDzien* 326]. *Cf* [*przenaleźć kogo komu*]; *kogo w czym; Zwrot*.

[*przenaleźć kogo komu: ZebrzydOdpow* x2v *cf Szereg*.]

przenaleźć kogo w czym (1): *Brácia Iozephowi boiác šie Iozephá by šie nád nimi nie mšcił dawney krzywdy/ prošili go o łaskę/ powiedzyawšzy iż to oycowá woła byłá/ ábyšmy cię przenalézli w tym*. *BielKron* 19.

Zwrot: »[*kogo*] *złotem* *przenaleźć*« = *przekupić* (1): *Kárdynał gdy do Czech przyiechał zápowiedział mšzey šłuzenie/ tám wnet ofkoczyli Kárdynałá iż mušiał rozgrzešzyć zápowieđz/ potym oycá šwiętego złotem przenalézli*. *BielKron* 324v.

[*Szereg*: »*przenaleźć i przejednać*«: *I thákže šye iest ofiárował [Pan Krystus] dla wybáwienia rodzáiu ludzkiego/ Bogá oycá ludziem doštátecznie przenalázł/ y przeiednáł* *ZebrzydOdpow* x2v.]

a. [*Uzyskać, wyblagać (o dowodzie życzliwości)* [co]:

przenaleźć przez kogo: ListyPol III 1551/113 *cf Ze zdaniem dopełnieniowym*.

Ze zdaniem dopełnieniowym: *na koniec Jej M [tj. królowa Bona] w mięsopustą pošłała do nas mnicha komisarza Włocha spowiednika swego, też już przezeń chcąc to sobie przenaleźć, aby już z nami gruntownie się porównać mogła*. *ListyZygmAug* 1551/200.

Zwroty: »*przenaleźć [u kogo, czyjś] łaskę*« [*šyk zmienny*]: *a sobie drugich przyczyn szukał, jakoby u pana swego łaskę w pokorze przenalázł*. *ListyPol* I 1538/118; *BielKron* 1597 639 (*Linde*).

»*sobie* *przenaleźć*«: *ListyPol* III 1551/113; *chcieli obyczaiow šzukác iákoby fobie przenalézli łaskę Krolewšką*. *BielKron* 1597 639 (*Linde*).]

Synonimy: 2. *pozyskać, przejednać, przeprosić, ubłagać, ušmierzyć, zjednać*.

Formacje współrdzenne cf LEŻĆ.

RS